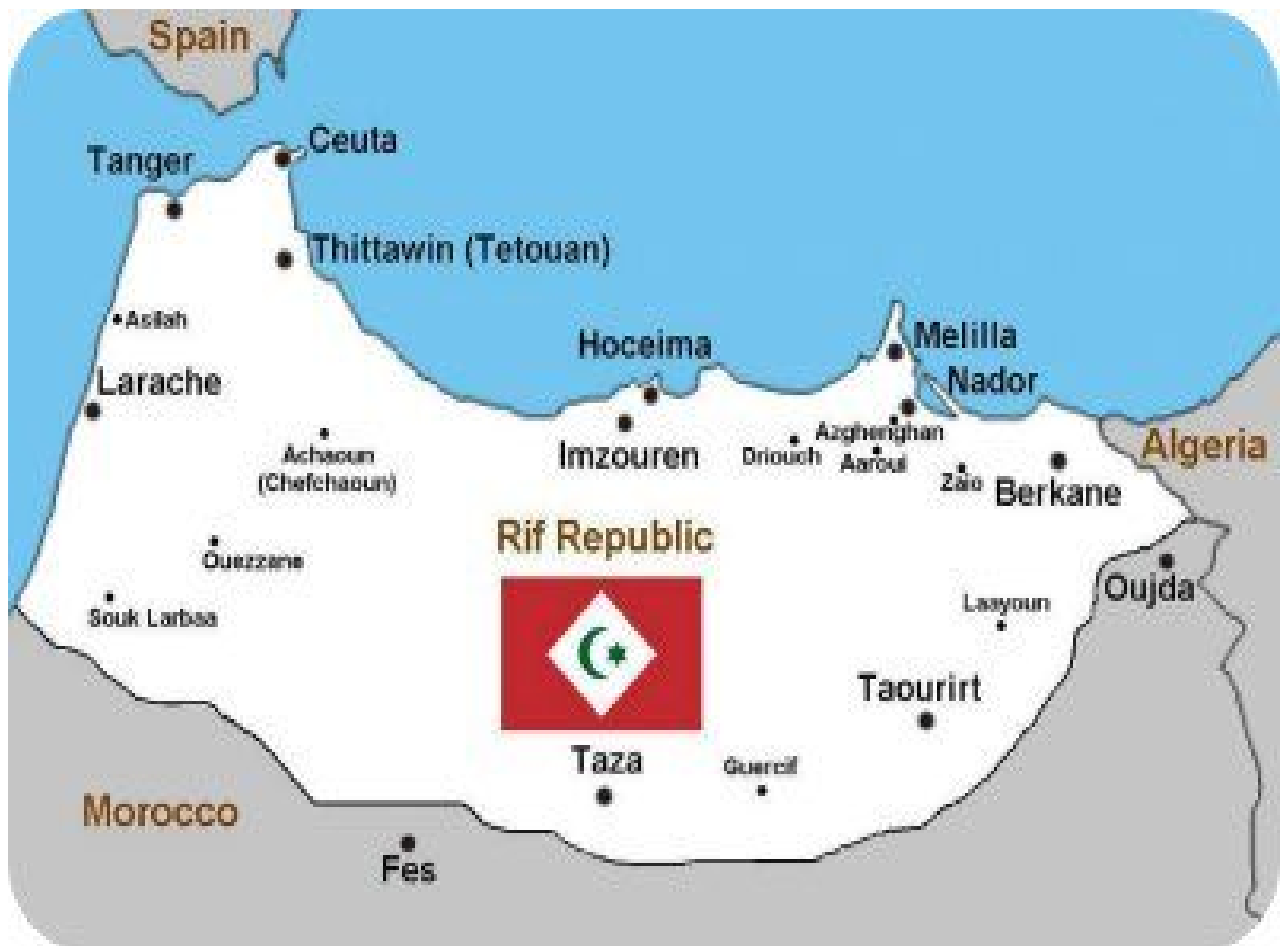

Profielwerkstuk 6V

13 februari 2020

Geschiedenis

Inhoudsopgave

Inleiding.....	2
Hoe ontstond de Rif-Republiek?.....	3
Hoe kwam er een einde aan de Rif-republiek?.....	9
Hoe ging het verder met Marokko (Franco, dekolonisatie en Hassan II)?....	12
De komst van de gastarbeiders uit Marokko naar Europa.....	17
Waarom is er sinds 2016 sprake van grote protesten in Marokko van de Riffijnse activisten?.....	19
Wat is het hernieuwde perspectief wellicht van de Rif-Republiek?	41
Conclusie.....	44
Bronnenlijst.....	45

Inleiding

Met behulp van mijn profielwerkstuk hoop ik dat ik mijn hoofdvraag kan beantwoorden die luidt: Zou er in het noorden van Marokko een Rif-Republiek kunnen ontstaan? Deze vraag kan op verschillende manieren worden beantwoord. De mening van iemand kan gemanipuleerd worden door bijvoorbeeld iemands afkomst (Arabier of Riffijn?), maar ook op iemands kijk op de behandeling van het Marokkaanse regime van Imazighen.

Allereerst zal ik bespreken hoe de Rif-Republiek tot stand kwam aangezien van 1921 tot en met 1926 een Rif-Republiek bestond in het noorden van Afrika. In de eerste deelvraag zal ik eerst een beeld schetsen van het leven van de stichter van de Rif-Republiek genaamd Abdelkarim El Khattabi en hoe hij verschillende stammen bijeenbracht om te vechten tegen de koloniale heersers. Vervolgens bespreek ik hoe er een einde kwam aan de Rif-Republiek en wat er daarna gebeurde. Daarin maak een onderscheid in 3 periodes; eerst bespreek ik de dekolonisatie, vervolgens de komst van Hassan II en uiteindelijk de komst van de gastarbeiders uit Marokko naar Europa. Daarna zal ik kijken naar de huidige situatie in de Rif. Zo is er tegenwoordig sprake van hevige protesten van de Imazighen in Marokko. Vervolgens stel ik de vraag wat het hernieuwde perspectief wellicht is van de Rif-Republiek en bekijk ik wat de invloed was van Francisco Franco voor de Rif..

De boeken die de eindexamenkandidaten grondig moeten bestuderen voor het eindexamen bestaat uit meer dan 300 bladzijdes en in al die bladzijdes wordt er nauwelijks over de Imazighen gesproken, slechts 2 zinnen gaan over de Imazighen. Dat vind ik raar, aangezien het een van de oudste culturen is en er bovendien meer dan honderdduizend Imazighen in Nederland wonen. Bovendien zijn de Imazighen de oorspronkelijke bewoners van Marokko en hebben zij een hele grote bijdrage geleverd bij de verspreiding van de islam. Wie bepaalt dat een land van een groep personen is? Wordt dat bepaald door geld en macht? Of wordt het bepaald door wie de oorspronkelijke bewoners zijn? In dit geval kwam het eerste aan bod. Het Marokkaanse regime doet er alles aan om de geschiedenis van de Imazighen te

vergeten en Riffijnse activisten worden opgepakt en veroordeeld tot lange gevangenisstraffen. In mijn profielwerkstuk ga ik hier dieper over in en probeer ik informatie te geven over de Rif-Republiek.

Hoe ontstond de Rif-Republiek?

De mensen in de Rif waren tegen Europese indringers en dat lieten ze ook merken. Verschillende Berberstammen vochten tegen de Franse en Spaanse overheersing

(**Op bezoek in Marokko; blz 8**). Nadat Hassan I was heengegaan, kreeg de sultan geen gezag meer in de Rif, wat wanorde en besluiteloosheid tot gevolg had en waarbij de stijgende concurrentie tussen de berberstammen beslissend waren voor de huidige gang van zaken (**geschiedenis van Marokko; blz 131**).

Mohammed ben Abd al-Kariem al-Khattabi was een zoon van een rechter die dichtbij Al-Hoceima woonde. In 1882 werd hij ter wereld gebracht en hij behoorde net als zijn vader tot een van de oudste en invloedrijkste berberstammen genaamd Ait Waryaghar. Abdelkarims vader was de leider van die Berberstam. Zijn vader was naast de leider van de Berberstam ook een islamitische rechter en hij hield zijn handelscontacten met de Spanjaarden in stand die het investeringseconomie van het noorden van Marokko interessant vonden. Abdelkarims vader vertrouwde daarom in de samenwerking met Spanje. Abdelkarims vader vertrouwde echter de Fransen niet, omdat zij alleen gericht waren op het uitbreiden van hun koloniale rijk voor grondstoffen en afzetmarkten. (**Deadly**

Embrace, Morocco and the Road to the Spanish Civil War; bladzijde 47).

Abdelkarim studeerde aan een universiteit in Fez, waar zijn oom les gaf. Nadat hij zijn studie Rechten had afgerond in 1906 werd hij dagbladschrijver van een krant genaamd 'El telegram del Rif'. In een artikel in 1911 schreef hij over het streven naar een seculiere staat. Hij werkt in Spanje en leert Spaans, want zowel zijn vader als hijzelf vinden de relatie met Spanje belangrijk voor de economie en modernisering van het land. De goede contacten met de Spanjaarden werken averechts bij de leden van de stammen want de onzekerheid neemt bij hen toe. Zo werd het huis van Abdelkrims vader in de fik gestoken en sommige familieleden werden om het leven gebracht. Abdelkarim werd rechter in Melilla in 1914. De periode hierna was best wel rustig vanwege het uitbreken van de eerste wereldoorlog. Doordat hij rechter was kreeg hij meer inzicht in het werk van het protectoraat en hij kwam erachter dat de mogelijkheden geen water bij de wijn deden en er was dus geen consensus. Abdelkarim deed daarom uitspraken over het kolonialisme, waardoor hij in 1915-1916 in de gevangenis zat. Hierdoor werd de relatie tussen Spanje en Abdelkarim (en zijn vader) afstandelijker. Nadat hij uit de gevangenis kwam herenigde Abdelkarim met zijn broer en oom genaamd Abdslam. Hun doel was om alle stammen te verenigen en in opstand komen. Ondanks meerdere tegenslagen is het Abdelkarim gelukt om een eenheid onder de stammen te creëren.

https://lib.ugent.be/fulltxt/RUG01/001/414/241/RUG01-001414241_2010_0001_AC.pdf

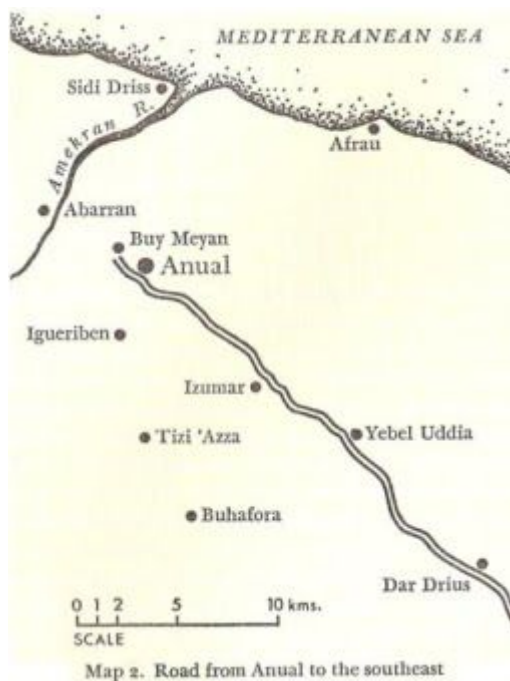
Mohammed ben Abdelkrim el Khattabi
Rifgebergte

Chefchaouen, plaats in het

het doel van de Spanjaarden was Chefchaouen, een stad in Marokko met witte huizen met een rode dak die puntig was die in het centrale punt van de Rif stond. Onderofficier Arturo Barea was van mening dat de nauwe straatjes die een doolhof vormden, meer Spaans dan Marokkaans was. De Spanjaarden die de koloniale overheersing van Spanje in Afrika steunden, zagen Marokko als een prachtige diamant. Zij zagen Marokko als vervanging voor Cuba, Filippijnen en Puerto Rico. Toch zag Barea de cultuursmissie van Spanje in Afrika als een moeilijke klus die gepaard ging met veldslagen. Abdelkarim werd gezien als een serieuze tegenstander. Samen met zijn broer verzamelde hij ongeveer 5 duizend soldaten wat genoeg bleek te zijn om de Spanjaarden weg te drijven. Abdelkarims vader bleek vergiftigd te zijn nadat hij eieren had gegeten die bovendien door de Spanjaarden werden geleverd. (<https://www.historynet.com/rif-war.htm>)

Generaal Silvestre kreeg opdracht van de Spaanse koning Alfonso XIII (1886-1931) om de Rif direct aan te vallen en niet zoals de minister van defensie geleidelijk over te nemen. De koning wilde snel een overwinning in de Rif en dat meldde hij aan generaal Silvestre. Silvestre, die de Riffijnen minachtte, beloofde dat hij ze snel zal verslaan en dat hij thee zal drinken in Abdelkarims huis.

Abdelkarim had de Riffijnse mannen van zijn stam verzameld en waarschuwde Spanje de "Amekran" rivier niet over te steken, Silvestre besloot dit op order van de koning wel te doen en zetten posten op over de rivier. Door de goede militaire strategie van Abdelkrim en de 500 moedige Riffijnse soldaten slaagden ze erin om de leger te verslaan die bestond uit 20 duizend Spanjaarden. Bij de eerste offensief vluchtten de officieren, maar generaal Silvestre werd doodgeschoten. Deze gebeurtenis, de

slag van Annual (20 juli 1921), werd gezien als een historisch slagveld

(<http://www.stichting-metalsa.nl/rifoorlog.htm>). De Spanjaarden gaven aan dat zij

13192 doden aan Spaanse zijde hadden. Velen vonden dit een zware

onderschatting. De Spanjaarden hadden 20 duizend geweren, vierhonderd

machinegeweren en 129 kanonnen gebruikt in deze veldslag. Ondanks zoveel

materiële mogelijkheden was het nog onvoldoende. Het nieuws over de overwinning

van Abdelkarim, die bestond uit minder dan vierduizend soldaten verbeterde de

relaties met het leger van Spanje niet. De Spanjaarden gaven de overheid de schuld

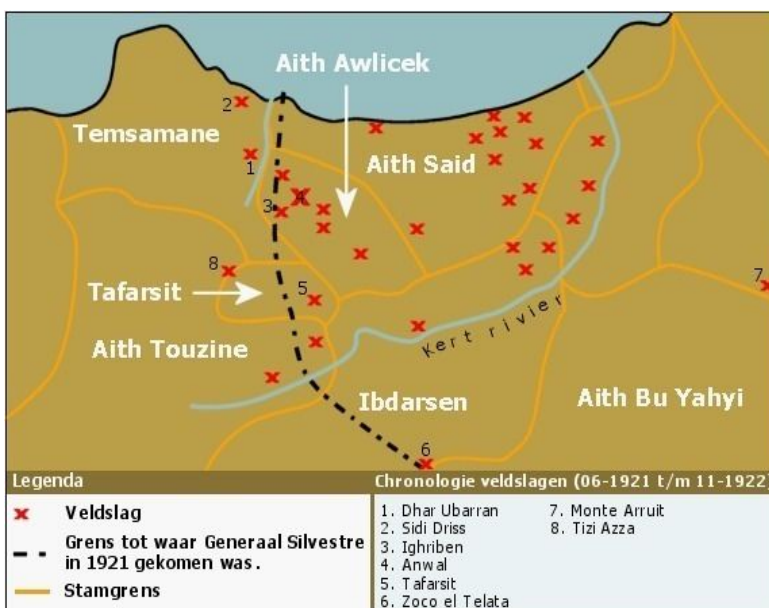
en de politieke partijen haalden de immateriële aspecten van een soldaat naar voren

zoals onbekwaamheid en lafheid.

De Slag om Annual

Rond 1922 werd er nauwelijks progressie geboekt bij de Spanjaarden. Zo probeerden zij Abdelkrim onder druk te zetten (wat niet was gelukt) en ze hebben dorpen geterroriseerd waarbij er doden vielen. De kleine overwinningen van de Spanjaarden zorgde er niet voor dat Abdelkrim zijn macht niet handhaafde in het Rifgebied. Integendeel, hij zette een leger op die bestond uit ongeveer 7 duizend strijdkrachten. Zij moesten van Abdelkrim 5 keer per dag bidden en ze moesten

afstand nemen van hasj en blijvende vijandschap. Via Tanger, dat toentertijd een internationale haven was, kon Abdelkrim voedsel, munitie en wapens importeren

(<https://www.historynet.com/rif-war.htm>).

Bovendien werden de veldslagen daarna met grofheid gekenmerkt. 49 dagen na verloop van de Spaanse aanval, kwamen de Spanjaarden drieduizend doden tegen, die overigens Spaanse soldaten waren, in de Stad Al Aroui dat ligt in de provincie

Nador. Afgezien van de Spaanse overgave, werden de meeste Spanjaarden gewoon vermoord en enkele werden zelf gemarteld (**Deadly, Embrace, Morocco and the road the Spanish Civil War; bladzijde 87**).

De Riffijnse stammen overmeesterden de Spanjaarden gewelddadig bij Annual op 20 juli 1921 (de slag om Annual). Vervolgens hadden de Riffijnen controle over de merendeel van de gebieden van de Rif. De steden Melilla en Ceuta bleven in Spaanse handen. Officieel ontstond de Republiek op 1 februari 1923, maar op 18 september 1921 hadden de Riffijnen het voor het zeggen en was de Rif-republiek onafhankelijk.. Uit het Arabisch vertaald heette de Rif-Republiek 'de Riffijnse republikeinse staat'. De Rif-Republiek was aan het herstellen maar tegelijk ook betrokken bij oorlogsvoering. Er kwam een vlag, een volkslied en ook een munt, echter werd de laatste niet gebruikt.

(<https://dekanttekening.nl/samenleving/abdelkrim-el-khattabi-de-leeuw-van-arif/>)

Abdelkarim benoemde zichzelf als de amir van de Rif in februari 1923 en in de zomer van 1923 voerde hij een aanval uit op de Spaanse buitenpost Tizi Azza dat hardnekkig verdedigd werd door de Tercios (grondtroepen van de Spanjaarden).

(<https://www.historynet.com/rif-war.htm>)

De vlag van de Rif-Republiek

Geld van de Riffijnse Republiek

Hoe kwam er een einde aan de Rif-Republiek?

De Fransen gingen zich bemoeien met de verzet van Abdelkarim El Khattabi (1882-1963) en met de Imazighen in het Rifgebied die behoorde tot de Spaanse zone van het protectoraat. Officieel is Marokko een protectoraat (land dat wordt beschermd door een ander land; in dit geval Spanje) en geen kolonie (vestiging in uitheemse gebieden). **(De geschiedenis van Marokko; blz 127)**. Dat de Fransen zich bemoeiden, werd veroorzaakt door een grensconflict.

<https://dekanttekening.nl/samenleving/abdelkrim-el-khattabi-de-leeuw-van-arif/>

Voor de strijd van de Spanjaarden en de Fransen tegen de Riffijnen werd gebruikgemaakt van mosterdgas bij luchtaanvallen door de eersten. Aan de Spaanse zijde is 1 historicus die het verhaal kan bevestigen, genaamd Juan Pando, dat de Spanjaarden giftige gassen hadden gebruikt. Hij heeft ook gezegd, onderbouwd met vastgelegde bronnen, dat de vliegtuigen van de Spaanse zijde chemische wapens lieten vallen over het Rifgebied in 1923.

De gifgasaanvallen die door de Spanjaarden werden afgevuurd op de Rif leidt nog steeds tot doden.

De situatie zou zijn ondergebracht als een 'misdrijf jegens humaniteit', mits de gifgasaanvallen als een historische gebeurtenis zouden worden gezien. Je mocht namelijk toentertijd geen chemische wapens gebruiken, want dat was over de gehele wereld illegaal volgens het Verdrag van Versailles van 1919. Pando beweert dat er in de koloniale gebieden er niet naar werd gestreefd en dat de uitvoering van mosterdgas door koloniale mogendheden in Europa is vastgelegd bij de onderdrukking van verscheidene uitheemse opstanden voorbij 1919 (http://www.afrol.com/News2002/mor001_spain_gas.htm).

Ondanks de gifgasbombardementen hadden de Riffijnen de Spanjaarden praktisch verslagen. Toen het ernaar uitzag dat Khattabi wellicht wilde doorstoten naar Frans-Marokko, kregen de Fransen het benauwd en gingen ze samenwerken met de Spanjaarden om Khattabi en zijn strijders te verslaan. Bij de verdeling van Marokko onder de Spanjaarden en Fransen in 1912, waren de grenzen niet duidelijk gemaakt. Toen de Fransen de Wergha-rivier overstaken en het noorden ervan overmeesterden, kregen ze ruzie met de Riffijnse stammen die daar verbleven. Khattabi was bereid om water bij de wijn te doen met de Fransen, aangezien het haast onmogelijk was om de Fransen te verslaan met zo'n groot leger. De Fransen gedroegen zich meedogenloos, waardoor Khattabi had besloten om een oorlog tegen hen te voeren. Nog een reden voor de Fransen om oorlog te voeren waren de prestaties van Abdelkarim. De Fransen waren namelijk angstig dat ook de andere Franse kolonies in Noord-Afrika oproer zouden maken.

Abdelkarim was machteloos tegen de Franse-Spaanse heerschappij, waarbij ze op een bepaald ogenblik een leger hadden van 500 duizend gewapende soldaten. Het was een doorslaggevend moment in de oorlog toen er zowel soldaten op het water als te voet arriveerden in Al Hoceima in 1925. De Spanjaarden en Fransen namen steeds meer gebied in. Uiteindelijk gaf Abdelkrim el Khattabi zich op aan de Fransen in. De reden dat hij zich niet opgaf aan de Spanjaarden is, omdat de Spanjaarden nog wraakgevoelens hadden omwille hun teloorgang bij Annual.

(<https://dekanttekening.nl/samenleving/abdelkrim-el-khattabi-de-leeuw-van-arif/>)

De landing van de Franse en Spaanse troepen in Al Hoceima in 1925

Nadat Abdelkarim zich overgaf in 1926 werden hij en zijn familie weggevoerd naar Reunion (Franse eiland). Hij drong bij de overheid van Frankrijk aan om hem in vrijheid te stellen. In 1947 werd Abdelkarim vrijgelaten door de Franse overheid, wat tot verzet leidde aan de Spaanse zijde. Een villa aan de Franse Riviera en 300 duizend frank elk maand, zou Abdelkrim ontvangen, maar hij verliet het schip dat hem naar Frankrijk zou brengen. Hij ging naar Egypte, vroeg asiel aan en kreeg dat uiteindelijk ook van de Egyptische overheid. In Egypte was Abdelkrim het hoofd van 'The Maghreb House' die bovendien is ingesteld door Franco. In 'The Maghreb House' kwamen Marokkaanse nationalisten bij elkaar. Veel mensen zeiden dat Abdelkrim terug moest gaan naar Marokko maar hij stootte het af, omdat de Fransen eigenlijk het nog voor het zeggen hadden in Marokko ondanks de onafhankelijkheid. **(Woolman; 222-224)**

Hoe ging het verder met Marokko (Franco, Dekolonisatie en Hassan II)?

Francisco Franco (1892-1975)

Toen de Imazighen weigerden om zich over te geven aan de Spanjaarden, besloot Francisco Franco (Spaanse dictator die leefde van 1892 tot 1975) om gifgas te gebruiken.

De Spaanse dictator, Francisco Franco

Iedereen kent generaal Franco van de bloedige Spaanse Burgeroorlog eind jaren dertig; ook wel de generale repetitie van de Tweede Wereldoorlog genoemd. Wat weinig mensen weten, is dat deze kleine Spanjaard zijn eigen proeftuin had in de

Rif-Republiek: een stukje autonoom kustgebied in het noorden van Marokko, waar Afrika en Europa elkaar bijna raken. Het lukte Franco maar niet de Berbers te verslaan en de prille Rifstaat de nek om te draaien. Dus vroeg hij om chemische wapens bij zijn Duitse vrienden. Onder leiding van twee Duitse scheikundigen, onder wie een Nobelprijswinnaar, werden nabij Madrid en aan de Marokkaanse kust gifgasfabrieken gebouwd, en in 1924 wierp de Spaanse luchtmacht de eerste mosterdgasbommen op dichtbevolkte Rifgebieden. Mens en dier waren kansloos. De bevolking was overdonderd en had geen idee hoe ze zich moest beschermen of hoe ze de verwondingen kon behandelen; velen stierven een pijnlijke dood. Het was het eerste militaire conflict in de geschiedenis dat door gifgas werd beslist. De Riffijnen werden op de knieën gedwongen en nog jarenlang achtergesteld, Franco werd gepromoveerd tot jongste generaal van Spanje (<https://www.vn.nl/franco-spanje-gifgas/>).

Deze gifgasaanvallen hebben ervoor gezorgd dat er nu veel mensen die in het Rifgebied wonen kanker hebben. Het aantal mensen die kanker hebben in de Rifgebieden is relatief hoger dan de andere regio's in Marokko. In elke familie is er wel sprake van minstens 1 iemand die kanker heeft (https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/voorvrouw-protestbeweging-rifgebied-marokko-vraagt-asiel-aan-in-nederland~bc6fabb6/?referer=https%3A%2F%2Fwww.google.nl%2Furl%3Fsa%3Dt%26rct%3Dj%26q%3D%26esrc%3Ds%26source%3Dweb%26cd%3D4%26ved%3D2ahUKEwiotOPluJTmAhVRL1AKHQM_D8sQFjADegQIARAB%26url%3Dhttps%253A%252F%252Fwww.volkskrant.nl%252Fnieuws-achtergrond%252Fvoorvrouw-protestbeweging-rifgebied-marokko-vraagt-asiel-aan-in-nederland%7Ebc6fabb6%252F%26usg%3DAOvVaw0irHw0ZekrTHCiWro3cxFs).

Dekolonisatie

De Westerse mogendheden werden pas laat geïnteresseerd in Marokko. Tot circa 1850 waren de Marokkanen erin geslaagd om de onafhankelijkheid te verdedigen. Duitsland toonde sinds 1870 belangstelling voor Marokko. Frankrijk daarentegen was in staat om sinds 1830 haar stem uit te brengen in Marokko. Duitsland had niet veel succes bij het uitbreiden van haar koloniale rijk. In 1912 kwam Marokko onder het Franse protectoraat te staan en het zuidelijke deel werd "beschermd" door de Spanjaarden. Ook het noorden van Marokko was in bezit van de Spanjaarden. De Spanjaarden en de Fransen hadden het dus voor het zeggen in Marokko, hoewel Marokko officieel nog een onafhankelijk land was.

Al vanaf het begin was er weerstand tegen de koloniale machten. In 1921 werd de Republiek van de Rif uitgeroepen. Maar dit initiatief van Mohammed Abdelkrim El Khattabi, leider van een Berberstam, werd door de Zuid-Europese kolonisators snel de kop in gedrukt. In de jaren erna werden diverse nationale partijen opgericht, zoals het Comité d'Action Marocaine (CAM). De Tweede Wereldoorlog versterkte het nationalisme, en omdat er in de oorlog ook veel Marokkanen meevochten aan geallieerde kant, werden zowel de militaire capaciteiten als de politieke invloed van de nationalistische partijen groter.

De nationalisten plukten de vruchten van de steun van Mohammed V die Marokko bestuurde van 1927 tot en met 1961. Hij wilde meer vrijheden en streed voor de onafhankelijkheid. De Fransen gaven niet toe, waardoor de relaties tussen hen achteruitgingen. Zo ontstonden er opstanden zoals in 1952 in Casablanca. Mohammed V werd verbannen naar Madagaskar, een eiland, door de Fransen en sommige politieke partijen waren niet toegestaan. Hierdoor verenigden de verschillende nationalistische partijen.

Hierdoor werden de Fransen gedwongen om Mohammed V terug te laten keren naar Marokko. Hij nam deel aan de onderhandelingen, dat resulteerde op 7 april 1956 in de stichting van de onafhankelijke staat Marokko. Ondanks dat sommige gebieden nog in Spaanse handen waren, kwam er in april 1956 een einde aan het Spaanse protectoraat. Mohammed V werd de koning van Marokko in 1957 totdat hij doodging in 1961. Hassan II, zoon van Mohammed V, werd toen de koning. Dus Mohammed

VI (huidige koning van Marokko) is de kleinzoon van de koning van de revolutie (Mohammed V). (<https://isgiedenis.nl/nieuws/dag-van-de-revolutie-in-marokko>)

Hassan II

Toen Hassan II aan de macht kwam, streefde hij ernaar om veel macht te hebben ondanks de parlementaire democratie. Er ontstonden veel politieke partijen, maar hun invloed op de maatschappij was klein. In de grondwet van 1962 stond namelijk dat de koning de meeste macht had en dat de stem van het parlement niet zo zwaar weegt. Op 10 juli 1971, tijdens het dure verjaardagsfeest van koning Hassan II, deed een opperofficier genaamd Medbouh samen met een groep officieren een poging om een staatsgreep te plegen. Tijdens de coup werden er verschillende ambassadeurs en ministers om het leven gebracht. De koning daarentegen en de minister van Binnenlandse Zaken genaamd Oufkir waren er in geslaagd om op een verbazingwekkende manier te vluchten. Of Oufkir van de aanslag geweten had blijft een mysterie. Wat wel zeker was was dat Oufkir de tweede aanslag op de koning had georganiseerd. Zo werd in augustus 1972 het vliegtuig, waarin de koning zat na een bezoek aan Frankrijk, bestormd door straaljagers van de Marokkaanse luchtmacht. Toch was de piloot geslaagd om het vliegtuig veilig aan de grond te brengen. De koning ontsnapte dus weer op een verbazingwekkende manier. Oufkir, minister van Binnenlandse Zaken, had deze aanslag georganiseerd en werd een dag na de aanslag vermoord.

Er zijn allerlei theorieën over de twee aanslagen. Zo attendeerde een groep op de Riffijnse achtergrond van de personen die het brein waren achter de aanslagen. Andere mensen benadrukten weer dat de reden van beide aanslagen gevonden moet worden in de opstand van de troepen tegen machtsverstrengeling en de ondergang van de rechtbank die in handen was van het westerse kapitalisme. Nog een andere groep zei dat de CIA een rol hadden gespeeld in de aanslagen. Zij zouden een overtuigende regering willen helpen om aan de macht te komen. Deze standpunt wordt ondersteund doordat de vier straaljagers kwamen uit de Amerikaanse basis in Kenitra. Het stopte hier niet bij, want in 1973 ontstond er weer een aanval op de dictatuur van de koning. Een groep opstandelingen die bewapend

was probeerde een rel te veroorzaken. De koning kwam erachter dat zijn veiligheid moest worden vergroot; de koning benoemde zichzelf tot opperbevelhebber en vanaf 1969 hebben de politieke partijen geen rol (**Geschiedenis van Marokko; bladzijde 158 en 163**).

De relatie tussen Hassan II en de Rif werd gekarakteriseerd door twee protesten die in Al Hoceima plaatsvonden die bovendien hevig met geweld onder controle werden gehouden. In 1958 ontstond een protest in een arme berggebied waar de mensen Riffijns spraken. Het middelpunt was Al Hoceima. Hier maakten ze een bekendmaking van verlangens op het gebied van beter beleid, goede openbare voorzieningen als ziekenhuizen en meer werkgelegenheid. Deze eisen verschillen nauwelijks met de huidige eisen en wensen. De beweging werd hevig onderdrukt door de leger en koning Hassan II. Er vielen hierbij duizenden doden zowel in als rond Al Hoceima. In 1984 werden weer demonstraties in de steden die in de Rif liggen onderdrukt, omdat er werd geprotesteerd voor een toename van het schoolgeld. Er kwamen honderden mensen om het leven. De relatie tussen koning Hassan II en de Imazighen bleef grimmig (<https://geografie.nl/artikel/al-hoceima-de-hete-schaduw-van-de-arabische-lente>).

De komst van de gastarbeiders uit Marokko naar Europa

Bij het migreren van de Marokkanen naar Nederland ging het grootste deel niet via de formele kanalen van de overheid. Alleen vierduizend gastarbeiders uit Marokko

zijn via de formele route naar Nederland gekomen. Dat is een kleine percentage van het aantal Marokkanen dat in 1973 in Nederland waren. In 1973 hield het rekruteringsovereenkomst op tussen Nederland en Marokko. De omliggende landen daarentegen brachten namelijk nog steeds gastarbeiders uit het Rifgebied. Ook migreerden veel Marokkanen naar Nederland. Er waren namelijk verhalen over dat de situatie in Nederland gunstiger waren dan de andere landen waar de mede-Marokkanen werkten bijvoorbeeld als België en Frankrijk. Dit was een tijd waarin er een tekort was aan arbeidskrachten en dus trokken de werknemers zich niets van de baas aan, aangezien de werkgevers moeilijk aan personeel konden komen. Als ze niet tevreden waren met hun werk zouden ze ergens anders werk gaan zoeken.

De gastarbeiders kwamen naar Nederland toen er een krappe arbeidsmarkt was in Nederland. Toen de regering erachter kwam dat de gastarbeiders niet terug zouden keren naar het land van herkomst besloten ze om de grenzen dicht te doen. Sinds de oliecrisis was er weinig werk voor de gastarbeiders. Echter konden de werkgevers niet zonder de goedkope arbeidskrachten.

Er was dus niet heel veel werkloosheid onder de buitenlandse arbeidskrachten. Dat veranderde in 1980. De gastarbeiders kwamen ineens erachter dat er geen toekomst voor hun was in het land waar zij vandaan kwamen. Daardoor wilde zij in Nederland blijven en brachten hun gezinnen over naar Nederland. Dit wordt gezinshereniging genoemd. Vanaf 1973 nam het aantal Marokkanen hard toe. Er was nu dus sprake van gezinmigratie in plaats van arbeidsmigratie.

(<https://vijfeeuwenmigratie.nl/periode/1945-heden/volledige-tekst>)

Waarom is er sinds 2016 sprake van grote protesten in Marokko van de Riffijnse activisten?

De drijfveren achter de economie van Marokko zijn in Rabat (hoofdstad), Agadir, Meknes, Marrakech, Tanger, Casablanca en Fes. De andere gebieden daarentegen lopen achter op infrastructuur en werkgelegenheid. Tijdens de kolonisatie van

Marokko (1912-1956), hadden de Fransen het reeds over 2 gebieden in Marokko: een gebied dat voordelig was en een gebied dat amper voordelig was. Na meer dan zestig jaar onafhankelijkheid is die onderscheiding amper veranderd. Zo is er in het Rifgebied weinig werkgelegenheid en slechte wegen. Dit is ook van toepassing op respectievelijk Zagora en de Hoge Atlas.

	Marokko	Algerije	Tunisië	Egypte	Libanon	Jordanië	Irak
2005	2,8	1,1	2,4	6,0	15,6	15,8	1,0
2006	3,7	1,5	9,6	9,3	14,4	23,5	0,6
2007	3,5	1,2	4,2	8,9	13,7	15,3	1,1
2008	2,7	1,5	6,1	5,8	13,9	12,9	1,4
2009	2,1	2,0	3,9	3,6	12,5	10,1	1,4
2010	1,7	1,4	3,4	2,9	9,9	6,2	1,0
2011	2,5	1,3	2,5	-0,2	8,5	5,1	1,0
2012	2,8	1,5	3,6	2,2	7,3	4,8	1,6
2013	3,1	1,3	2,4	1,5	6,5	5,2	2,2
2014	3,3	0,7	2,2	1,6	6,7	4,9	2,1

In Marokko kwam er een grondwet tot stand in 2011 die woede had opgewekt bij veel imazighen (berbers). Deze grondwet komt tot stand, omdat Marokko ook een beetje werd beïnvloed door de Arabische lente. In die grondwet stond dat Tamazight, de taal van imazighen, een formele taal werd van Marokko. Maar sinds 2011 is er nog bedroevend weinig gebeurd om die officiële status in de praktijk uit te werken. Alle goede bedoelingen blijven steken in bureaucratie of onmacht of onmacht van de politiek die het beginsel in concrete maatregelen moet omzetten. Dit is een verschijnsel dat je vaker ziet in Marokko: er wordt een wet aangenomen en vervolgens is er geen effect waarneembaar, er is geen verbetering en geen handhaving zoals bij de verkeerswet en corruptiewet. Door een nieuwe grondwet die in 2011 tot stand kwam, ontstond een paar kleine veranderingen. Corruptie, dat een groot probleem was in Marokko, werd niet minder, terwijl mensen dat juist veranderd wilden zien. Dit was de aanleiding voor de mensen om te gaan protesteren.

Marokko staat niet goed op lijsten die door internationale instituties, die een grote overtuigingskracht en veel macht hebben, worden gepubliceerd zoals op het gebied van vrijheid (onder andere vrijheid van meningsuiting), corruptie en mensenrechten. Het is duidelijk dat er geen sprake is van een democratie in Marokko. Op lijsten die betrekking hebben op de economie daarentegen doet Marokko het goed. De progressie op het gebied van economie wordt echter gevoeld door de bovenlaag, die toch al rijk is, en niet door de gewone en arme burgers. De onrust die nu bestaat in Marokko wordt bekostigd door mensen die zelf niet in Marokko wonen

(<https://www.nieuwwij.nl/opinie/wat-er-aan-de-hand-de-marokkaanse-rif/>).

28 oktober 2016 is de datum waarbij een Riffijnse visverkoper genaamd Mohcine Fikri overleed in Al Hoceima. Zijn zeldzame zwaardvis, die hij weliswaar illegaal hadgevangen, werd afgepakt door de lokale gezaghebbers en het werd in een vuilniswagen gegooid. Fikri sprong in de vuilniswagen in de hoop om zijn vis te pakken. Echter, werd de pers aangezet waardoor Fikri samen met zijn zwaardvis werden doodgeplet.

Fikri's dood was de oorzaak van agressieve demonstraties van veel jongeren en natuurlijk zijn familieleden. Zij wilden een onderzoek naar ieder die op de een of andere manier wat te maken had met dit vreselijke gebeurtenis. (<https://geografie.nl/artikel/al-hoceima-de-hete-schaduw-van-de-arabische-lente>) Dit was het symbool voor hoe de Riffijnen werden behandeld. Hierdoor ontstonden er veel protesten.

De leider van de Hirak-beweging (= beweging voor het volk) is Nasser Zefzafi. Echter, vindt hij dat niet. Zefzafi was een voorstander van geweldloos protesteren. Dit liet hij merken tijdens demonstraties waar hij sprak en via de media. Hij stond op de lijst van de meest gezochte personen door de Marokkaanse overheid. Ten slotte werd hij gearresteerd in de maand mei in 2017.

De Marokkaanse overheid doet er alles aan om deze demonstraties te onderdrukken. Zo werden er in een jaar wel 4000 vrijheidsstrijders opgepakt. Dit leidt zowel tot een tegengesteld effect buiten de grenzen van Marokko (Nederland, België, Frankrijk, Spanje en Duitsland) als binnen de grenzen van Marokko. Daar heerst er namelijk alleen maar onrust.

<https://www.metronieuws.nl/in-het-nieuws/2018/06/waarom-al-dat-rumoer-in-rif-gebied-marok>

Interview met Nasser Zafzafi (uit 'Mondiaal Nieuws'):

Op sociale media circuleren verschillende video's over de opstanden in het Rifgebied en wat opvalt is dat de toespraken meestal door jou gehouden worden. Kan je ons kort vertellen wie je bent en wat jouw rol is in deze sociale opstand?

Nasser Zafzafi: In de eerste plaats wil ik je bedanken voor dit noodzakelijke interview. Ik zeg noodzakelijk omdat de Marokkaanse staat op dit moment haar journalisten inzet tegen deze vreedzame protesten. Ze doet er alles aan om deze protesten te onderdrukken door de realiteit te verduisteren en te verdraaien. Deze staat heeft een fobie voor objectieve journalistiek. Eerlijke berichtgeving wordt hier aan banden gelegd.

'De Marokkaanse staat heeft een fobie voor objectieve journalistiek.
Eerlijke berichtgeving wordt hier aan banden gelegd.'

Ik ben Nasser Zafzafi, net zoals de mensen die op straat komen ben ik een gewone burger. Ik ervaar net als zij dezelfde aanhoudende vernedering en onrechtvaardigheid waar deze staat zich schuldig aan maakt. De staat en haar beleid hebben voor de dood van onze kameraad Mohsine Fikri gezorgd. De

Marokkaanse staat voert een beleid van politieke, economische, sociale en culturele repressie op de Riffijnen. Nu zeggen we nogmaals: het is genoeg!

Kortom, ik ben een Riffijn uit de provincie Alhoceima en ben simpelweg niet akkoord met de tirannie die de dynamiek van geweld blijft hanteren.

Je hebt het over opeisen van rechten. Waarover gaat het concreet?

Nasser Zafzafi: Het gaat over rechten die toebehoren aan de bevolking van de Rif. Economische, politieke en culturele eisen die bij wet bepaald zijn. Namelijk, het creëren van werkgelegenheid, het zorgen voor uitgeruste ziekenhuizen die normaal functioneren, het oprichten van universiteiten waar mensen kunnen studeren.

Bovendien is het Rifgebied sinds de onafhankelijkheid van Marokko in 1956, een militaire zone. Een gebied waar het leger elk moment het voor te zeggen kan hebben. Je kan het vergelijken met een gebied in oorlog, waar het leger kan gestationeerd worden wanneer de koning het wenst. En alleen de koning kan deze wet tenietdoen. Daarom vragen we ook expliciet om de militarisering van het Rifgebied op te heffen. Al deze eisen hebben we verzameld in een dossier dat bekend is bij de staat.

Lees verder onder de afbeelding

De volksbeweging in de Rif

© Med El Asrihi

Militaire zone

In oktober waren de protesten gericht tegen de dood van Mohsine Fikri. De aandacht lijkt nu meer te liggen op de militarisering van het Rifgebied. Is er een verschuiving van focus in de huidige volksprotesten?

Nasser Zafzafi: De aandacht is zeker niet verschoven, maar we mogen de oorzaak van de dood van Mohsine Fikri niet vergeten. De politiek die gevoerd wordt in het Rifgebied ligt aan de grondslag van zijn tragisch lot. Deze strategie is niet te vergelijken met die van Rabat, Fes, Casablanca...

Deze kwestie is begonnen eind oktober in de vissershaven van Alhoceima. Mohsine Fikri werd met zijn lading zwaardvis aangehouden aan de poort van de haven aangehouden. Het klopt inderdaad dat het vangen van zwaardvis in die periode

verboden is in Marokko, maar het corrupt beleid laat het wel oogluikend toe zowel in Alhoceima als in de andere havens in Marokko. Er is een markt voor deze vis voorzien.

‘We eisen dat het corrupt beleid stopt. We eisen werkgelegenheid, een universiteit, uitgeruste ziekenhuizen...’

Bovendien moet je weten dat niet Mohsine de vis heeft gevangen, hij heeft die aan de haven aangekocht onder toezicht van de lokale autoriteiten! Daar hij hen geen smeergeld wilde betalen, hebben ze hem willen vernederen door de vis in een vuilkar te gooien, om hun machtspositie te tonen. Uit protest sprongen Mohsine en zijn kompanen in de vuilkar, waardoor de plaatselijke agent riep ‘vermorzel de verdomde...’. De kar werd aangezet, en helaas moest Mohsine dit met de dood bekopen.

Lees verder onder de afbeelding

De volksbeweging in de Rif

© Med El Asrihi

Dit is het systeem dat we tijdens onze protesten aanklagen. Weiger je om mee te doen aan de corruptie, dan zoeken ze een reden om jou te elimineren. Bovendien is het voor de autoriteiten erg gemakkelijk om je aan banden te leggen, als je weet dat ze niets willen legaliseren in het gebied. In het geval van Fikri was het de zwaardvis die in die periode niet gevangen mocht worden. De vraag die we ons moeten stellen is; waarom heeft Mohsine Fikri de zwaardvis toch vrij kunnen aankopen? En;

waarom is de zwaardvis in dezelfde periode wel te verkrijgen in Tanger, Fes en andere plaatsen in Marokko?

Om te voorkomen dat er nog meer slachtoffers vallen hebben we onze eisen constructief gemaakt. We eisen dat het corrupte beleid stopt. We eisen werkgelegenheid, een universiteit, uitgeruste ziekenhuizen... Deze simpele eisen zijn wat de Riffijnen vandaag verenigt.

De dood van Mohsine was de laatste druppel die de emmer heeft doen overlopen, die de mensen heeft doen mobiliseren om op straat te komen tegen de politiek die niet alleen agressief en corrupt is, maar ook het gebied systematisch uitsluit en in een isolement drijft.

Druk van de staat

Is er gehoor gegeven aan de eisen? Zijn er gesprekken geweest met de overheid?

Nasser Zafzafi: Wij zijn nu bijna zes maanden aan het demonstreren. Bijna zes maanden zetten we de autoriteiten onder druk om te reageren. We hebben nog geen reactie op het dossier gekregen. De staat wil geen dialoog. Ze heeft angst voor deze sociale opstanden, want de demonstranten hebben geen politieke ambities. We worden genegeerd in de hoop dat de protestacties gaan uitdoven.

De staat en haar lobby willen dit gebied onleefbaar maken en ons doen emigreren. Deze provincie is nooit geliefd geweest bij de autoriteiten. Zeker niet sinds de onafhankelijkheid van Marokko. Het is een democratische provincie, die corruptie noch onrecht duldt. Daarom de ongelofelijke krachten die de staat ontwikkelt om de provincie Alhoceima te onderdrukken.

Welk constructieve aanbod hadden jullie dan verwacht van de staat? Wat kan de Marokkaanse overheid aanbieden?

Marokko profileert zich graag als een democratisch land in volle ontwikkeling. Dit hypocriet gezicht toont Marokko aan de buitenwereld.

Nasser Zafzafi: Een dialoog om te beginnen. Als sociale protesten en manifestaties niet gewenst zijn in Marokko dan moeten we niet snel op medewerking van de staat rekenen. Deze volksopstanden zijn angstwekkend voor de elitaire autoriteiten omdat ze veel pijnpunten blootgeven. De generatie die nu is opgestaan, is er een die geen angst kent. Die de ware aard van Marokko naar buiten brengt. Marokko profileert zich graag als een democratisch land in volle ontwikkeling. Als een land dat zich in een nieuw democratisch tijdperk bevindt en dat het donker tijdperk van Hassan achter zich heeft gelaten. Dit hypocriet gezicht toont Marokko aan de buitenwereld.

Deze volksopstand is het bewijs dat Marokko louter een poppenspel speelt. Wij zeggen klaar en duidelijk tegen de autoriteiten: stop met de vijandigheid jegens de Marokkaanse bevolking. Stop met vernedering en hypocrisie. Een dialoog met de Marokkaanse burgers is onontbeerlijk, de eisen moeten verwezenlijkt worden. En de zonderlinge politiek die gevoerd wordt om de burgers van het Rifgebied nog meer te verstikken moet onmiddellijk gestopt worden! Deze provincie mag niet verder gemarginaliseerd en verwoest worden.

Lees verder onder de afbeelding

Leraar Mohamed Jelloul die vorige week is vrijgelaten. Hij heeft 5 jaar in de gevangenis gezeten wegens zijn steun aan de sociale protesten in 2011. Hier zie je hem voor de gevangenispoort opgevangen door Zafzafi, zijn gezin en leden van de huidige protestbeweging.

© Med El Asrihi

Volksbeweging

Is er in de provincie Alhoceima ook een comité die deze opstand leidt?

Nasser Zafzafi: Neen. Dit is net de kracht van deze opstanden. Elke persoon die naar buiten komt, komt als individu. Er zijn geen organisaties die de mensen leiden of activeren. Het is de erbarmelijke situatie van de Riffijnen die de mensen ertoe heeft aangezet om talrijk op straat te komen.

We leggen onze eisen vast tijdens demonstraties en de openbare meetings. Nu is het aan de autoriteiten om met ons te komen praten.

We zijn een volksbeweging, iedereen is welkom. Geen ideologie staat boven een andere. Dat is ons discours. We leggen onze eisen vast tijdens demonstraties en de openbare meetings. Nu is het aan de autoriteiten om met ons te komen praten. Maar de enige communicatie die de staat met ons voert is die van geweld.

In verschillende Europese landen (Duitsland, België, Frankrijk, Spanje en Nederland) zijn er wel comités opgestart om de volksopstand in het Rifgebied op te volgen en te ondersteunen. Welke rol kan de diaspora spelen?

Nasser Zafzafi: Eerst en vooral moeten de geëmigreerde Marokkanen zich de vraag stellen wat ze daar doen in de eerste plaats. Europa had inderdaad werkkrachten nodig, maar vergeet niet dat aan deze migratie een geschiedenis vooraf ging.

Wij richten ons daarom tot de eerste generatie Marokkanen. Zij die in de jaren '60 en '70 als jonge mannen zijn vertrokken om er 'tijdelijk' te werken. Zij die later naar Europa zijn vertrokken met een studentenvisum of een gezinshereniging, die hebben we uiteraard mee. Zij volgen de gebeurtenissen in ons land op. Zij hebben de comités in Europa opgericht. Maar de oudere generatie moet haar verantwoordelijkheid nemen, en de angst laten vallen. Zij moeten hun kinderen en kleinkinderen vertellen over hoe ze hebben geleden onder Hassan, die verantwoordelijk was voor de honger, en voor de angst die ze voelden. Het is onder die dwang dat ze emigreerden.

Onze volksbeweging negeert ze niet. In de zomervakanties komen de geëmigreerde landgenoten hiernaartoe, ze betalen meestal meer voor hun tickets naar Marokko dan naar een ander land.

In de havens worden ze onmenselijk behandeld als ze aankomen met hun auto's of bussen, in de vlieghavens geldt hetzelfde.

Als ze hier hun zaken willen regelen, zoals erfenis of dergelijke, dan zijn er voor hen geen administratieve instanties die hen wegwijs maken. Integendeel, eenmaal in Marokko eisen de autoriteiten voor alles smeergeld. De enige betekenis die de staat hen geeft, is het geld dat ze binnenbrengen en opsturen naar het Rifgebied. Dat geld

komt de staat dan gretig afromen. Werkelijk, is dit de nazorg die Marokko geeft aan de onderdanen die miljarden binnenbrengen in het land?

Lees verder onder de afbeelding

Amazigh vlag en de Riffijnse vlag op het dak.

© Med El Asrihi

Amokmakerij

Nasser Zafzafi: We vragen de Marokkanen in de diaspora ook om zichzelf te mobiliseren in het land waar ze leven. Om naar buiten te treden tijdens manifestaties. Niet alleen voor zichzelf, maar ook in solidariteit met de Riffijnen in Marokko. Vanuit zo'n mensenrechtenactivisme vragen we hen om mee het onrecht aan te klagen. Zij hebben familie in nood hier, onderhouden hen en doen ze zelfs migreren naar Europa. Waarom? Als de staat haar verantwoordelijkheid neemt voor

dit Rifgebied en het toelaat zich te ontwikkelen, dan valt er een grote financiële last van hun schouders.

Lees verder onder de afbeelding

Jongere generaties in de diaspora gaan anders om met het protest. Zij maken afspraken met de jongeren die hier de straat op komen, ze mobiliseren elkaar om tijdens de zomervakantie ook deel uit te maken van de sociale protesten.

In sommige Europese moskeeën spreekt men over ons alsof wij hier amok maken om de rust in het gebied te verstoren. Het is bekend dat bepaalde imams in Europa voor de Marokkaanse inlichtingendienst werken. Zij lezen wat de corrupte Marokkaanse overheid hen voorschrijft. Het zijn geen imams die democratisch verkozen zijn door de Europese moslims. Zij kennen de Europese maatschappij niet eens. Onze landgenoten moeten zich durven uitspreken tegen deze praktijken. De sociale protesten bij ons zijn vreedzaam.

Wat hebben jullie in petto voor de Europese Riffijnen als ze komende zomer weer in grote getale in de Rif zijn?

Nasser Zafzafi: Thee, koekjes en gezelligheid (lacht). Wij gaan binnenkort starten met vergaderingen en bijeenkomsten specifiek om de zomer te organiseren. We zullen voor onze mensen uit de diaspora een programma klaar hebben. Zodat zij enerzijds kunnen begrijpen wat er aan de hand is in onze regio, maar anderzijds willen we hen ook een platform aanbieden om hun eigen eisen te ventileren. We moeten de handen in elkaar slaan.

Wat kunnen Marokkanen in het Westen concreet doen om het protest in Marokko nog meer kracht bij te zetten?

Nasser Zafzafi: Journalisten met Marokkaanse of Riffijnse roots kunnen om te beginnen het gebied volgen en objectief berichten over de situatie. Dit gaat over mensenrechten en niet over chauvinisme. Journalisten in Marokko worden gecensureerd. Ze worden onder druk gezet om leugens over de opstanden te publiceren. Daarom zijn journalisten in Europa cruciaal voor onze Marokkaanse zaak.

Zoals je daarnet aanhaalde zijn er verschillende comités opgericht in Europa in het kader van de huidige protesten. Je hebt bijeenkomsten in Spanje, België, Nederland,

Duitsland, Denemarken, Noorwegen... Sluit je bij hen aan. Het gaat om een gedeelde zaak. Europa is niet meer wat het was. De welvaart is niet zoals het was. Deze protesten geeft de Europese Marokkanen net de vrijheid om zich ook thuis te kunnen voelen in het land van herkomst.

Solidariteit van korte duur

Kort na het overlijden van Mohsine Fikri zagen we solidariteitsmarsen over heel Marokko. Vervolgens bleef het protest alleen in de Rif aanhouden. Hoe komt dat?

Nasser Zafzafi: Marokkanen hebben hun solidariteit getoond met Mohsine Fikri. Ze hebben hun ongenoegen geuit tegen de Marokkaanse staat. De Marokkaanse staat greep snel in en beweerde dat we separatisten zijn, dat we door Algerije opgestoot zijn in het kader van Polisario, dat we van Marokko een tweede Syrië en Irak willen maken. Flauwekul! Wij willen juist meer democratie, wij willen kunnen leven en werken zoals in Noorwegen en Denemarken waar het volk zich vrij kan bewegen. De staat wil van ons land een Syrië maken door hun verstikkend en corrupt beleid dat bij de Marokkanen leidt tot hoge zelfmoordcijfers. Een verontrustend feit dat Marokko met klem ontkent.

Maar mensen worden voortdurend geïntimideerd en met de dood bedreigd waardoor ze niet durven op te staan.

En jawel er zijn problemen in heel Marokko. Maar mensen worden voortdurend geïntimideerd en met de dood bedreigd waardoor ze niet durven op te staan. Twee maanden geleden is een man doodgeknuppeld in Kenitra in een politiekantoor, gewoonweg omdat hij zijn rechten opeiste. Een ander voorbeeld in het binnenland is van een vrouw die op straat brood verkocht. Ook zij is gestorven omdat ze opkwam voor haar rechten.

Mensen hebben angst en zijn bijgevolg niet verenigd. Ze komen wel op straat maar het probleem is dat er geen continuïteit is. In het Rifgebied is die er wel. Bovendien

vertrekken we vanuit onze eigen realiteit, we hebben specifieke eisen die eigen zijn aan dit gebied.

Vernedering en corruptie zijn dus een probleem in heel het land?

Nasser Zafzafi: Jawel. Maar als vernedering en corruptie de norm zijn, betekent dat niet dat we die moeten accepteren. Noch in onze streek, noch elders. Wij Riffijnen knielen niet, wij zijn democratische en vrije burgers die onze rechten goed kennen en dulden geen vernedering.

Lees verder onder de afbeelding

© Med El Asrihi

Welke rol speelt het leger precies?

Nasser Zafzafi: Het is zo dat het Marokkaans leger zich speciaal voorbereid op werk hier in het Rifgebied. De soldaten worden buiten de Rif geselecteerd, en worden eerst goed opgehitst. Met opgefokte hoofden komen deze ordediensten naar

het gebied en gaan ze als wilden tekeer. Ze hanteren racistische taal, kloppen op alles wat ze tegenkomen, stelen uit winkels, vernederen de gewone burgers... Dat is een gekende strategie hier in Marokko.

Provocatie en manipulatie zijn in Marokko schering en inslag.

Desondanks gaan we wel respectvol om met hen. Wij beschermen hun wagens, huizen, kantoren tijdens onze demonstraties. Waarom is er geen wederzijds respect? Dit is het protocol: het is hun taak ons te provoceren. Provocatie en manipulatie zijn in Marokko schering en inslag. Zo gaat een dictatuur om met haar onderdanen. Ze wil enkel zorgen voor haar kleine elite, en het volk moet het maar accepteren. Dit is het mechanisme waarop dit land is opgebouwd.

Lees verder onder de afbeelding

8 maart – internationale vrouwendag.

© Med El Asrihi

Ik heb gemerkt dat deze protestbeweging een aanzienlijke vrouwelijke aanhang heeft? Hoe komt het, wat motiveert hen?

Nasser Zafzafi: De vrouw heeft toch ook recht op studeren, werkgelegenheid, medische zorg? We mogen niet vergeten dat de grootste groep werklozen bestaat uit vrouwen. De vrouw is meestal ook de motor van het gezin, en als zij zich voor ergens inzet, heeft ze heel het gezin mee. Deze volksbeweging kent succes dankzij onze moeders, die massaal naar buiten zijn getreden, zonder organisaties of instanties. Op de internationale dag van de vrouw, 8 maart, hebben veel vrouwen hun betrokkenheid met de volksbeweging nog eens bevestigd.

Deze volksbeweging kent succes dankzij onze moeders, die massaal naar buiten zijn getreden.

Heeft het protest al verandering gebracht?

Nasser Zafzafi: De autoriteiten zijn het noorden kwijt. De protestbeweging blijft groeien. Dat hadden ze nooit verwacht. De staat houdt het niet op valse berichtgevingen, intimidaties en bedreigingen.

Het leger is in het gebied gestationeerd, er is meer politie op straat, meer autoriteiten die overal infiltreren en noem maar op. Het krioelt ervan. Ze zijn niet uit op dialoog.

Hun doel is om de bevolking angstig maken.

Lees verder onder de afbeelding

8 maart – internationale vrouwendag.

© Med El Asrihi

De mensen laten zich niet intimideren. Ze blijven op straat komen, nemen de gebeurtenissen op met hun smartphones om de leugens van de staatsmedia hard tegenspreken. De smartphones zorgen voor belangrijke bewijsstukken.

Onlangs werd in Imzouren (Alhoceima) een vreedzaam scholierenprotest door de ordediensten met geweld opgebroken. Tegelijk werd het huurhuis (van de politie) in brand gestoken, je zag politiemannen naar het dak vluchten. De burgers snelden hen ter hulp en redden de politieagenten, om een drama te voorkomen. Dit is het werk van de autoriteiten: chaos creëren zodat de protestbeweging de schuld zou krijgen.

Lees verder onder de afbeelding

© Med El Asrihi

Geen zin in dialoog

Nu laat onder-gouverneur Mohamed El Yaacoubi van de regio Tanger-Tetuan-Alhoceima zich in de straten van Alhoceima filmen door de staatsmedia als een soort bewijs van toenadering. De videoboodschappen van de burgers maken duidelijk dat hij helemaal geen zin heeft in dialoog. Hij ontwijkt de vragen rond de eisen, rond het dossier van protestbeweging.

Mensen koesteren hoop op verandering. Als we vredig blijven demonstreren en ons verhaal blijven verspreiden, zullen onze eisen zullen ingewilligd worden.

Wat is je langetermijnvisie voor Rif? Hoe kijk je ernaar?

Nasser Zafzafi: In de eerste plaats kunnen we zeggen dat deze sociale opstand nu al geslaagd is. Het heeft het Rifgebied verenigd, en het heeft ervoor gezorgd dat mannen en vrouwen zonder angst hun rechten durven opeisen en deze corrupte staat aanklagen.

Deze volksbeweging heeft ervoor gezorgd dat de situatie in Marokko, en de situatie in het Rifgebied voor het eerst zo gretig wordt gevolgd in Europa. Daarom is deze volksbeweging onze toekomst. Voor het ontstaan van de volksbeweging was

zelfmoord onder de jongeren dagelijkse kost. Sinds deze volksbeweging heb ik persoonlijk van geen zelfmoord meer gehoord in streek. Mensen koesteren hoop op verandering. Ik zie de toekomst positief in voor de regio, de rest van Marokko en voor de diaspora. Als we vredig blijven demonstreren en ons verhaal blijven verspreiden. Dan weet ik zeker dat onze eisen zullen ingewilligd worden.

Wat is het hernieuwde perspectief wellicht van de Rif-Republiek?

De erfenis die Abdelkarim El Khattabi heeft nagelaten kun je nu nog terugzien in Marokko. De Marokkaanse overheid daarentegen probeert de herinneringen naar El Khattabi te verbreken. Alle Marokkanen moeten de repressie en de corruptie van het regime, dat ze 'Al Makhzen' noemen, ondergaan. De bewoners van de Rif krijgen het echter extra hard te verduren omwille van de geschiedenis van rebellie die de regio kenmerkt. Door de heerschappij van de Arabieren in de overheid wordt de cultuur en de taal van de Riffijnen (Amazigh) minder belangrijk gemaakt.

r ر ○	dj دج x	a ا .
s س ⊙	γ غ ʔ	u ا :
ʃ ص ⊕	h ح ʌ	i ن ʃ
t ت +	h ه ϕ	e - ʃ
- ث *	y ي π	b ب ⊕
t ط E	j ج I	c ش c
w و □	k ك R	d د ʌ
x خ X	l ل II	- ن v
z ز X	m م □	q ظ E
z ز X	n ن	f ف X
	q ق Z	g ك X
	ε ε ⊙	gw 'ك ʌ

Eerste rij: Alfabet die we onder andere gebruiken in Europa, tweede rij: Arabische alfabet, derde rij: alfabet Amazigh.

De eisen die de Riffijnen vroeger stelden aan het regime hebben nu nog niets van hun geldigheid verloren. Zo zijn er eisen op het gebied van cultuur en politiek. Daarnaast komen er nog zaken als corruptie, het niet respecteren van mensenrechten, veel werkloosheid, slecht onderwijs en weinig gezondheidszorg.

(<https://www.dewereldmorgen.be/artikel/2017/03/03/de-strijd-van-de-rif-voor-waardigheid-verdiend-onze-steun/>).

De herinnering aan 'Abdelkrim' speelt een belangrijke rol in het wij-gevoel van de Riffijnen. Volgens Abdouni (sociaal werker van het jaar 2015) komt dit omdat Khattabi degene was die de Riffijnen vrijheid bracht – al was het maar tijdelijk – en daarnaast de verschillende stammen wist te verenigen en tot een eenheid te smeden. Ook voor anderen was Khattabi een inspirerend voorbeeld. Onder andere de communistische leiders Mao Zedong (China) en Ho Chi Minh (Vietnam) en de Cubaanse revolutionair Che Guevara hebben van zijn guerrillatactieken geleerd. Guevara heeft Khattabi op 14 juni 1959 persoonlijk ontmoet in Egypte, omdat de Riffijnse

vrijheidsstrijder één van zijn helden was.

Belangrijk voor de herinnering aan Khattabi is 6 februari, zijn sterfdag. Deze herdenking wordt tegenwoordig door Rif-activisten aangegrepen om aandacht te vragen voor hun zaak. In 2017 grepen de Marokkaanse autoriteiten hard in, toen Rif-activisten in al-Hoceima de rebellenleider wilden herdenken. Dit jaar organiseerden Rif-activisten in verschillende steden in Europa bijeenkomsten en demonstraties, om op deze manier tegen de mensenrechtenschendingen in Marokko te protesteren. Zo werd er op 9 februari in Madrid een debatavond georganiseerd en vond er een dag later een grote demonstratie in Barcelona plaats. In hetzelfde weekend was er ook een herdenkingsbijeenkomst in Utrecht, waar onder anderen PvdA-Europarlementariër Kati Piri sprak. De strijd van nu wordt door Rif-activisten verbonden met de vrijheidsstrijd van toen. Sommige Rif-activisten, de meest radicale, dromen van een onafhankelijke republiek. Andere activisten willen meer autonomie voor de regio, of dat Marokko in ieder geval een einde maakt aan de economische achterstelling van het gebied.

Andere manieren om je verbondenheid met de Rif en met Khattabi te laten blijken, zijn de vlag van de Riffijnse Republiek, waar Rif-activisten vaak mee zwaaien, het zingen van Rif-liederen en *last but not least* een sleutelhanger met daarop de beeltenis van 'Abdelkrim'. De Haagse PvdA-bestuurder Abdessamad Taheri heeft zo'n sleutelhanger, die hij trots op Facebook laat zien samen met zijn bonuskaart van de Albert Heijn. Taheri schrijft in diezelfde Facebook-post dat hij hoopt dat er ooit een Nederlandse straat vernoemd zal worden naar 'deze grote verzetsheld'.

Conclusie

Er wonen circa vijf miljoen mensen in het Rifgebied waarvan drie miljoen Amazigh (taal van de Riffijnen) praten. Het gebied waarin zij gevestigd zijn is ongeveer even groot als België. Het Rifgebied heeft veel bergen waarbij in het zuiden sommige pieken uitsteken boven een hoogte van 1,5 kilometer. Hierdoor is de bekostiging van de infrastructuur moeilijk en duur. De overheid heeft de Rifgebied opzettelijk onverschillig behandeld vanwege de vele conflicten in de geschiedenis. Bovendien ondervinden vele Riffijnen de gevolgen van het gebruik van gifgas door Franco. Meer dan de helft van mensen die kanker hebben wonen in het Rifgebied.

In de Rif valt er evenveel neerslag als in Nederland en

het is dus ook het gebied in Marokko waar de meeste neerslag valt ten gunste van de landbouw. Bovendien ligt de Rif aan de Middellandse Zee, waardoor het een aantrekkelijk vestiging is voor ondernemingen. Als een bescheiden land kan het overeenkomsten en contracten sluiten met de Europese Unie. Nog een steun in de rug is dat er veel Riffijnen verblijven in Europa (circa drie miljoen). De Riffijnen in Europa zijn veel slimmer en rijker dan de gemiddelde Marokkaan, waardoor zij de mensen in de Rif kunnen helpen.

Ondanks dat er bijna geen industrie is gevormd in de Rif, die werd tegengehouden door de Marokkaanse regime, kunnen hedendaagse productiemethoden en werktuigen aangelegd worden. Sinds het einde van de Rif-Republiek is het proces van natievorming al aan de gang. Onder de Riffijnen heerst er een eenheidsgevoel vanwege de gemeenschappelijke geschiedenis, cultuur en dezelfde taal die er gesproken wordt. Bij de Riffijnen is er dus sprake van natievorming, maar er is (nog) geen sprake van staatsvorming.

Ondanks dat het nu best moeilijk zal zijn, omdat het Marokkaanse regime er alles aan doet om alles wat met de Riffijnen te maken hebben te onderdrukken, is het mogelijk zijn dat er in het noorden van Marokko een Rif-Republiek kan ontstaan.

Bronnenlijst

Bronnen in het Engels:

- <https://www.historynet.com/rif-war.htm>
- http://www.afrol.com/News2002/mor001_spain_gas.htm

Universiteit Gent:

- https://lib.ugent.be/fulltxt/RUG01/001/414/241/RUG01-001414241_2010_0001_AC.pdf

Nieuwsartikelen:

- <https://dekanntekening.nl/samenleving/abdelkrim-el-khattabi-de-leeuw-van-arif/>
- <https://www.dewereldmorgen.be/artikel/2014/07/21/abdelkrim-el-khattabi-democratisch-verzetsstrijder/>
- <https://www.dewereldmorgen.be/artikel/2016/03/09/de-grote-tijden-voor-de-rif-zullen-aanbreken/>
- <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/voorvrouw-protestbeweging-rifgebied-marokko-vraagt-asiel-aan-in-nederland~bc6fabb6/?referer=https%3A%2F%2Fwww.google.nl%2Furl%3Fsa%3Dt%26rct%3Dj%26q%3D%26esrc%3Ds%26source%3Dweb%26cd%3D4%26ved%3D2ahUKEwiotOPluJTmAhVRL1AKHQMLD8sQFjADegQIARAB%26url%3Dhttps%253A%252F%252Fwww.volkskrant.nl%252Fnieuws-achtergrond%252Fvoorvrouw-protestbeweging-rifgebied-marokko-vraagt-asiel-aan-in-nederland%7Ebc6fabb6%252F%26usg%3DAOvVaw0irHw0ZekrTHCiWro3cxFs>
- <https://www.vn.nl/franco-spanje-gifgas/>
- <https://www.dewereldmorgen.be/artikel/2017/03/03/de-strijd-van-de-rif-voor-waardigheid-verdient-onze-steun/>
- <https://www.metronieuws.nl/in-het-nieuws/2018/06/waarom-al-dat-rumoer-in-rif-gebied-marok>
- <https://geografie.nl/artikel/al-hoceima-de-hete-schaduw-van-de-arabische-lente>
- <https://www.visionair.nl/politiek-en-maatschappij/geopolitiek/zou-een-rifrepubliek-leven-svatbaar-zijn/>

Uitgebreide informatie over de Riffijnse oorlog:

- <http://www.stichting-metalsa.nl/rifoorlog.htm>

Boeken:

- Geschiedenis van Marokko; geschreven door Herman Obdeijn, Paolo De Mas en Philip Hermans
- The Aith Waryaghar of the Moroccan Rif; geschreven door David M. Hart
- Op bezoek in Marokko; geschreven door Frans Glissenaar
- Land in zicht; geschreven door Nick Hunter

- Rebels in the Rif: Abd El Krim and the Rif Rebellion; geschreven door David S. Woolman
- Imazighen De Berbers en hun geschiedenis.
- Deadly Embrace, Morocco and the road to the Spanish Civil War; geschreven door Sebastian Balfour